

В.О. Потапов, д-р техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Петренко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Д.П. Семенюк, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ПРОФЕСІЙНОЇ САМООСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Застосування компетентнісного підходу в підготовці фахівців вимагає від науково-педагогічних працівників постійного самовдосконалення, творчої роботи, вміння і бажання аналізувати свій педагогічний досвід, постійно оновлювати арсенал методів і прийомів педагогічної діяльності. Принцип орієнтації на результат передбачає, що кінцевим продуктом освітнього процесу стане набір необхідних компетенцій працівника. Тому, на наш погляд, доцільно розглядати професійну самоосвіту з точки зору компетентнісного підходу.

У педагогіці існує таке визначення поняття самоосвіта – спеціально організована, самодіяльна, систематична пізнавальна діяльність, спрямована на досягнення певних особистісно та/або суспільно значущих освітніх цілей: задоволення пізнавальних інтересів, загальнокультурних і професійних запитів та підвищення професійної кваліфікації. Це визначення можна взяти за основу для формулювання поняття професійної самоосвіти як спеціально організованої, самодіяльної, систематичної пізнавальної діяльності.

Принцип єдності завдань формування загальних і професійних компетенцій в повній мірі може бути реалізований в процесі формування компетенції професійної самоосвіти, яка, на нашу думку, може бути сформульована наступним чином. Компетенція професійного самоосвіти – це здатність організувати власну системну освітню діяльність та спрямування її на досягнення, задоволення професійних запитів та підвищення професійної кваліфікації.

Компетенція професійної самоосвіти, на наш погляд, є ключовою компетенцією і має вирішальне значення в підготовці майбутніх фахівців для будь-яких інноваційних галузей, що швидко розвиваються. Дану компетенцію можна представити у вигляді сукупності ряду компонентів:

– мотиваційно-особистісного, що відображає характеристику налаштованості на професійну самоосвіту, усвідомлення особистісної та суспільної значущості безперервної освіти і своєї майбутньої

професії, наявність таких якостей особистості, як самостійність, цілеспрямованість, наполегливість, активність, воля;

- когнітивного, що складається з актуальних на даний момент знань (знання про різні способи роботи і види інформації, законів спілкування, про процес управління своєю діяльністю, її способи і форми);

- інформаційно-комунікативного – навички самостійної роботи з інформацією, володіння її різними видами і джерелами, інформаційними технологіями; вміння знаходити, переробляти і використовувати інформацію для вирішення стандартних і нестандартних професійних завдань; культура її сприйняття і засвоєння; здатність критичного судження стосовно інформації;

- діяльнісного, що складається з вміння організовувати власну діяльність, вибирати типові методи і способи виконання освітніх і професійних завдань, оцінювати їх ефективність і якість;

- управлінсько-регулятивного, що складається з умінь, які забезпечують самостійне планування, організацію, контроль, аналіз, рефлексію, самооцінку, корекцію власної навчальної діяльності студентами, вміння керувати власною поведінкою.

Аналізуючи освітню діяльність і вивчаючи порядок формування компетенції професійної самоосвіти, можна виділити ряд протиріч:

- між потребою і значимістю в житті студента компетентності професійної самоосвіти у зв'язку з необхідністю постійного поповнення знань, оволодіння досвідом їх придбання та відсутністю у нього вміння організувати свою самоосвітню діяльність;

- між необхідністю побудови процесу навчання з орієнтацією на формування компетентності професійної самоосвіти студентів і недостатнім рівнем сформованості у викладача необхідних для цього знань і навичок;

- між вимогою сучасного суспільства до підготовки компетентного в галузі професійної самоосвіти молодого фахівця і відсутністю системності у підготовці студента до самоосвітньої діяльності, недостатньою розробленістю необхідного для цього методичного забезпечення.

Виявлені протиріччя свідчать про необхідність створення педагогічної системи, що включає в себе ряд умов і методик формування компетенції професійної самоосвіти у студентів. Причому система ця повинна бути теоретично обґрунтована і перевірена дослідним шляхом.